

**ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ – МЕДИКІВ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

**Кравців М.І., Дудченко М.О., Іващенко Д.М., Прихідько Р.А., Шевчук М.П., Засць С.М.,
Зезекало Є.О., Іванова Г.О.**

Полтавський державний медичний університет

Війна внесла значні корективи в медичну освіту. Дистанційна освіта стала альтернативою традиційній медичній освіті та змогла забезпечити основні вимоги до професійного виховання майбутнього лікаря і теоретичного, і практичного спрямування.

Ключові слова: дистанційне навчання, війна, студенти-медики, лікарі-інтерни, інноваційні технології.

The war made significant adjustments to medical education. Distant education became an alternative to traditional medical education and provided the basic requirements for the professional education of the future, both theoretical and practical.

Keywords: distance learning, war, medical students, doctors - interns, innovative technologies.

Вступ. Україна за літописом незалежності є дуже молодою державою, та вийшло так, що її сучасна історія пишеться на передовій, у підвалах і укриттях, в окопах і машинах волонтерів, у лікарнях, де рятують поранених, і за студентськими віртуальними партами перед моніторами комп'ютера й телефона. Триває війна, яка є віроломною й абсурдною за своєю суттю.

Військові дії на території нашої держави кинули надзвичайно важкий виклик медичній освіті та вносять значні корективи в підготовку висококваліфікованого лікаря, який здатний якісно виконувати професійні обов'язки, бути конкурентоспроможним і компетентним фахівцем у системі охорони здоров'я, здатний швидко приймати рішення в умовах воєнного стану. Тому сучасна медична освіта вимушена реалізовувати свої завдання шляхом упровадження інноваційних технологій, які дозволяють підготувати молодого лікаря як висококваліфікованого фахівця [1].

Дистанційна освіта виступає світовим трендом. Навчання онлайн уже пройшло свою апробацію під час карантину Covid – 19 і на сьогодні стало найбільш актуальною формою навчання здобувачів вищої освіти [3].

Міністерство освіти і науки України розробило низку наказів і рекомендацій щодо дистанційних технологій:

- Лист МОН України від 19.05.2020 №6(643 – 2020), де викладені загальні принципи організації дистанційного навчання у закладах освіти;
- «Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні»;
- Наказ МОН від 25.04.2013 №466 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання»;
- Наказ МОН Україна «Про затвердження Вимог до вищих навчальних закладів післядипломної освіти, наукових, освітньо – наукових установ, що надають освітні послуги за дистанційною формою навчання з підготовки та підвищення кваліфікації фахівців за акредитованими напрямками і спеціальностями» від 30.10.2013 р. № 1518;
- Лист МОН України від 02.11.2020 №1\9-609 «Щодо організації дистанційного навчання »;
- Наказ МОН України від 14.07.2015 № 761 «Про затвердження змін до Положення про дистанційне навчання».

Дистанційне навчання до введення карантину й воєнного стану широко не використовувалось у підготовці лікарів, ураховуючи необхідність для даної професії закріплення теоретичних знань на практиці. Тому організація освітньої діяльності студентів-медиків і лікарів-інтернів із використанням комп'ютерних технологій, які зможуть допомогти у формуванні професійного лікаря, стає на першому місці в медичній освіті [2].

Актуальність полягає в дослідженні рівня освіти і професійної компетентності студентів-медиків і лікарів-інтернів під час дистанційного навчання в умовах воєнного стану.

Мета

- Дослідити особливості дистанційного навчання в умовах воєнного стану студентів-медиків і лікарів-інтернів.
- Розглянути методи закріплення теоретичного матеріалу практичною діяльністю за спеціальністю «Хірургія та ендоскопічні технології в хірургії» для студентів-медиків і лікарів-інтернів.
- Оцінити стан і можливість дистанційного навчання, рівень освіти у студентів-медиків і лікарів-інтернів за спеціальністю «Хірургія та ендоскопічні технології в хірургії» в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. В умовах воєнного стану виникла потреба у введенні нового зразка занять, особливо практичного спрямування, із залученням сучасних інноваційних технологій в умовах онлайн, до яких відносять Google Meet, Microsoft Teams, Zoom, Skype.

Ми використовуємо платформу Zoom, яка, за нашими спостереженнями, є найзручнішою і найпростішою у використанні, дає змогу якісно візуалізувати матеріал, залучити до конференції велику кількість користувачів і ефективно контролювати засвоєння знань за допомогою тестувань, опитування і розв'язання ситуаційних задач.

Планування онлайн-навчання включає в себе не лише визначення змісту, а й ретельне відстеження того, як ви збираєтесь підтримувати різні взаємодії, що є важливим для процесу навчання. Цей підхід визнає навчання соціальним і пізнавальним процесом, а не просто питанням передачі інформації.

Інформаційні матеріали курсу мають давати можливість виконувати завдання. Текстовий матеріал має характеризуватися структурованістю, включати графіку й інфографіку. До текстового матеріалу важливо додавати відео. Для вивчення дисциплін презентації стали невід'ємною складовою навчального процесу

Лапараскопічна хірургія на сьогодні стала провідним напрямом у наданні планової хірургічної допомоги у світі. На базі нашої кафедри встановлено сучасні стійки й обладнання для малоінвазивної хірургії, зокрема лапараскопії, ендоуретральної й судинної хірургії. Перед колективом кафедри в умовах воєнного стану постало гостре питання про організацію процесу тренування хірургічних навичок, розробки нових моделей і методик

освітнього процесу. На базі кафедри розвиваються два напрями викладання лапароскопічної хірургії: теоретичний і практичний.

Для теоретичної частини дистанційного навчання проводимо онлайн- заняття згідно з графіком студентів і лікарів - інтернів. Особливу зацікавленість студентів та інтернів викликав розгляд ситуаційних задач і клінічних випадків пацієнтів, які лікувались у нас на кафедрі. Розглядаючи і розв'язуючи клінічні задачі, звертали увагу як на класичні прояви захворювання, так і нетипові ознаки хвороби, задля проведення диференціовальної діагностики, призначення необхідних інструментальних досліджень і вибору оптимального методу оперативного й консервативного лікування.

Проведення диференціовальної діагностики, особливо у хворих із супутньою патологією, пошук оптимального методу лікування дали змогу студентам-медикам і лікарям - інтернам тренувати клінічне мислення, формувати здатність самостійно приймати рішення щодо подальшого ведення хворого в лікарні.

Особливу увагу при проведенні занять у онлайн-форматі звертали на методи оперативного лікування, його модифікації при різних патологіях, процесу операції та схемам терапії, необхідності лікарських призначень та їх корекції.

Для тренування й опитування лікарів, інтернів і студентів щодо практичних навичок із лапароскопічної хірургії на кафедрі хірургії №4 було розроблено і створено лапароскопічний тренажер. Проте в умовах дистанційного навчання тренування практичних навичок із хірургії стало практично неможливим. Тому з метою практичного виховання студентів- медиків і лікарів-інтернів колектив кафедри розробив власний відеоатлас лапароскопічної хірургії для вивчення лапароскопічної анатомії й етапів виконання різних лапароскопічних операцій.

Крім того, покращували практичні й теоретичні навички, готуючи презентації з різних хірургічних патологій із самостійним призначенням діагностики й лікування з подальшою доповіддю на занятті та спільним обговоренням групи й викладача якості призначеної діагностики та лікування з аналізом допущених помилок.

Дистанційне навчання дає змогу майбутньому лікарю мати цілодобовий доступ до навчальних матеріалів, лекцій, відео, наукових посібників, що значно сприяє самоосвіті й самовдосконаленню.

Ефективність дистанційного навчання залежить від взаємодії викладача і студентів, від того, як використовуються педагогічні технології, як розроблено методичні матеріали й методи їх доставки до студентів та інтернів [4].

Попри те, що впровадження комп'ютерних технологій у освітній діяльності лікарів стало вимушеним кроком, це посприяло розширенню можливостей удосконалення сучасної освіти. Перехід на дистанційне навчання став вагомим елементом доповнення традиційних методів освіти й розвитку викладачів відповідно до інновацій сучасного світу. Важливо зазначити, опановані дистанційні навички студентами-медиками й лікарями-інтернами допоможуть у наданні безперервної кваліфікованої медичної допомоги кожному пацієнту [5].

Висновок. Уведення воєнного стану на території нашої країни кинуло сучасній медичній освіті надзвичайно важкий виклик, адже найголовніше в підготовці майбутнього лікаря – його компетентність, конкурентоспроможність, здатність приймати швидкі та правильні рішення, постійно вдосконалюватись. Навіть в умовах дистанційного навчання головним є практичне спрямування підготовки лікаря. Зміст професійної підготовки студентів-медиків і лікарів-інтернів реалізується через комплекс проєктувальних, конструктивних, організаторських і комунікативних умінь [5]. На наш погляд, дистанційне навчання є альтернативою традиційній медичній освіті, що в більшості випадків може забезпечити основні вимоги до професійного виховання майбутнього лікаря.

Список використаної літератури

1. Hnyedkova, O. O. (2017). Pedagogichni umovy formuvannya fakhovykh znan maybutnikh uchyteliv inozemnykh mov u protsesi dystantsiynoho navchannya [Pedagogical conditions of formation of professional knowledge of future teachers of foreign languages in the process of distance learning]. *Candidate's thesis*. 19p. [in Ukrainian].
2. Zhevakina, N. V. (2003). Tekhnologia dystantsiynogo navchannya: sutnist ta osoblyvosti [Technology of distance learning: essence and features]. *Bulletin of Luhansk State ped. Taras Shevchenko University*. No. 4. Pp. 68-73. [in Ukrainian].
3. Белка К.Ю., Кучин Ю.Л., Мельник І.В. Дистанційне навчання та оцінювання лікарів – інтернів за спеціальністю «Анестезіологія та інтенсивна терапія» в умовах пандемії Covid – 19. *Pain, Anesthesia&intensivecare*. 2020. №4 (93). С. 33 – 39. DOI: <https://doi.org/10.25284/2519-2078>.
4. Ждан В.М., Кир'ян О.А., Бабаніна М.Ю., Кітура Є.М., Боряк Х.Р. Сучасні особливості дистанційного навчання лікаря – інтерна в умовах пандемії. Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2022. С. 105 – 107.
5. Лукаш Ю. М. Основні аспекти формування професійно-комунікативної компетентності студентів-медиків у процесі вивчення соціально-гуманітарних дисциплін //Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія. – 2018. – №. 1. – С. 150–156.